

Dysser fra bondestenalderen.

Dysser er grave fra tidlig bondestenalder. De er bygget for ca. 5600-5200 år siden.

En dysse består af et gravkammer omgivet af en høj af jord og sten. I kanten står en tæt række store sten.

Højen kan være rund, en runddysse, eller aflang, en langdysse. Runddysser har kun ét kammer, mens en langdysse kan have flere.

De døde. Både mænd, kvinder og børn blev begravet i dysserne, men kun medlemmer af bondesamfundets førende familier.

Gravskik. De døde blev lagt ind i dyssekammeret med nogle af deres private ejendele, f.eks. en stridsøkse af sten, en flintkniv eller en ravkæde. I mange tilfælde fik de desuden nogle lerkar med mad og drikke med sig til rejsen til dødsriget.

Udgravninger. I den ene af dysserne har man fundet resterne efter flere begravelser. De døde havde fået både tværøkser, retøkser og mejsler med sig i graven.

Mennesket. Af de døde var kun bevaret nogle skrøbelige skeletrester. Men fra andre fund ved vi, at den tids mennesker lignede os, blot var de mindre. Kvinderne var gennemsnitligt ca. 151 cm høje og mændene ca. 165 cm.

16.000 dysser. I løbet af bondestenalderen blev der bygget op mod 16.000 dysser i Danmark. Kun omkring 10% eller ca. 1500 er bevaret fuldstændig til i dag.

Stenbrud. Stenene fra de forsvundne og ødelagte dysser er brugt som byggematerialer til kirker, herregårde og huse. F.eks. har mange af middelalderens kirkebyggere hentet sten i dysserne.

Da Ørslev kirke skulle bygges, var det meningen, at den skulle ligge der, hvor langdysserne ligger. Så var man tæt på byggematerialerne.

Trolden i langdysserne syntes ikke om kirkebyggeriet. Hver nat, når arbejderne var gået hjem, rev han murene ned. Til sidst opgav bygherrerne og byggede kirken i Ørslev.

Die Dolmen sind Gräber aus der Bauernsteinzeit. Sie sind vor ungefähr 5600 bis 5200 Jahren errichtet. Ursprünglich bestand ein Dolmen aus einer oder mehreren steinernen Kammern, die von einem Erdhügel und einem Kranz großer Steine umgeben waren. Die Dolmen wurden als Gräber für die Anführer der Gesellschaft angelegt.

Dolmens are stone age graves built by the first Danish peasants about 5600-5200 years ago. Originally the barrow consisted of one or more stone-built burial chambers surrounded by a mound and a row of large stones. Only the leading members of the tribe or family group were distinguished enough to be buried in the dolmens.

